

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2 Kar	Történelem és Filozófia Kar
1.3 Intézet	Magyar Történelmi Intézet
1.4 Szakterület	Történelem
1.5 Képzési szint	Alapképzés (BA)
1.6 Szak / Képesítés	Történelem, Régészet, Levéltár, Művészettörténet

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Bevezetés az egyetemes középkor történetébe (HLM1201)						
2.2 Az előadásért felelős tanár	Dr. Rüs-Fogarasi Enikő egyetemi tanár Dr. Lupescu Mária egyetemi docens						
2.3 A szemináriumért felelős tanár	Dr. Lupescu Mária egyetemi docens						
2.4 Tanulmányi év	I	2.5 Félév	II	2.6. Értékelés módja	Vizsga	2.7 Tantárgy típusa	Alaptantárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	6	melyből: 3.2 előadás	3	3.3 szeminárium/labor	3
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	84	melyből: 3.5 előadás	42	3.6 szeminárium/labor	42
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					50
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					30
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					30
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					10
Vizsgák					6
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	126				
3.8 A félév össz-óraszama	84(fizikai) +126(konvencionális)=210				
3.9 Kreditszám	7				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	<ul style="list-style-type: none"> Az előadást kötelező módon a szemináriummal együtt kell felvenni
4.2 Kompetenciabeli	<ul style="list-style-type: none"> Egy idegen nyelv ismerete alapvető

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Minden elhangzott előadástéma szerepelhet a vizsgatételek között Vetítógép szükséges Kiadott tematikus térkép elkészítése szükséges
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Vetítógép szükséges

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • Alapvető középkori ismeretek és fogalmak elsajátítása • Szövegértés és szövegelemzés középkori szövegek alapján • Tudományos dolgozat elkészítése szakmai útmutató alapján és szakirodalom felhasználásával • Történelmi tények megállapítása a források alapján • Képesség az elsajátított információk továbbadására írásban és szóban
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • A történelmi események elemzése, megfelelő értékelése, kontextusba helyezése • Esettanulmányok feldolgozása és értékelése • A szakmai feladatok teljesítése a tudományos etika szabályainak betartásával

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A tantárgy a Római Birodalom utolsó évszázadának történetétől a 16. század közepéig terjedően tekinti át a világ történetét Európára fókuszálva. Európa születésének körülményei kerülnek előtérbe, és mekkora szerepet játszottak az antik és germán hatások az önálló európai civilizáció kialakulásában. • A Nyugatrómai Birodalom bukását követően sor kerül a barbár inváziók részletes tárgyalására (bemutatásra kerülnek az egyes barbár királyságok, közös és egyedi jellegzetességeik, s végső soron ezeknek a germán államalakulatoknak a fokozatos romanizációjára és krisztianizációjára). Ezt követi a frank berendezkedés és a Karoling Birodalom kialakulásának, valamint Nagy Károly birodalmának tárgyalása. Szó lesz a középkori nagybirtokrendszer kialakulásáról is. • A középkor története egybefonódik az egyház történetével. Így szó lesz a világi hatalom és az egyház viszonyáról a korai középkorban, a szerzetességről, az egyházreformokról, a nyugati kereszténység expanziójáról, az eretnekmozgalmakról és végül a zsinati mozgalomról. • Egy rövid kitekintés is lesz Keletre, az arab birodalom születése körülményeinek vizsgálata révén, illetve a kereszteshadjáratok ismertetése során. A középkori város születése is napirendre kerül, akárcsak a középkori „reneszánsz mozgalmak”-é. A reformáció születésének tárgyalása zárja a tematikát. • az általános cél, hogy a középkor mintegy ezer éves történetét ne országok szintjén ismertesse, hanem átfogó struktúrák keretében és segítségével.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • Európa történelmi régióinak a megismerése • A sajátos, európai civilizáció megszületése folyamatának bemutatása • A történelem részterületeinek (gazdaság-, társadalom, egyház-, és kultúrtörténet) hangsúlyozása • Az európai fejlődés eredeti jellegzetességeinek feltárása • A sajátos európai társadalmi és politikai intézmények, technikai és kulturális vívmányok jelentőségének kidomborítása

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezetés a középkor történetébe. A középkor fogalma, kiterjedése és határai, forrásai	Előadás	
2. A Római Birodalom válsága	Vetített előadás, térképek használata	
3. A korai kereszténység és az egyház kialakulása	Vetített előadás, térképek használata	
4. Britek, angolszászok. Anglia a kora középkorban	Vetített előadás, térképek használata	
5. A középkori uradalom és földesuraság	Vetített előadás	
6. A hűbériség kialakulása és fejlődése. A hűbéri társadalom	Vetített előadás, forráselemzés	
7. A középkori város	Vetített előadás, térképek használata	
8-9. A rendiség kialakulása Angliában és Franciaország	Vetített előadás, térképek használata	
10-11. A Német-Római Birodalom és a sokszínű Itália	Vetített előadás, térképek használata	
12. Az Oszmán Birodalom felemelkedése	Vetített előadás, térképek használata	
13. Reneszánsz és humanizmus	Vetített előadás	
14. A reformáció	Vetített előadás, forráselemzés	

Könyvészet

Angi János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pósn László: *Európa a korai középkorban (3-11. század)*. 2. kiad. Debrecen, 1999, 3-35, Multiplex Media – Debrecen University Press,

Angi János – Barta János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pósn László: *Európa az érett és a kései középkorban (11-15. század)*. Debrecen, 2001, Multiplex Media-Debrecen U.P.

Bárány Attila: *Britek, angolszászok, vikingek*. Máriabesnyő – Gödöllő, 2008.

https://issuu.com/dorian07/docs/bar_nyi_attila_-_britek_angolsz

Bloch, Marc: *A feudális társadalom*. Ford. Sujtó László. Budapest, 2002, Osiris.

Brandt, Hartwin: *Az ókor alkonya. A kései Római Birodalom története*. Budapest, 2006.

Chadwick, Owen: *A reformáció*. Ford. Szabó István. Budapest, 1995, Osiris Kiadó.

<https://www.szaktars.hu/osiris/view/chadwick-owen-a-reformacio-osiris-konyvtar-vallastortenet-2003/>

Delumeau, Jean: *Reneszánsz*, Ford. Sujtó László. Budapest, 1997, Osiris Kiadó.

<https://www.szaktars.hu/osiris/view/delumeau-jean-reneszansz-europa-kulturtortenete-1997/>

Hegy Klára - Zimányi Vera: *Az oszmán birodalom Európában*

<http://mek.oszk.hu/08900/08980/pdf/08980.pdf>

Katus László: *A középkor története. Egyetemi tankönyv*. 2. kiad. Budapest, Pannonica – Rubicon, 2001.

Katus László: *Európa története a középkorban*. Pécs, Kronosz Kiadó, 2014.

<https://www.szaktars.hu/kronosz/view/europa-tortenete-a-kozepkorban/>

Kiss Sándor: *Elfeledett évszázadok – Az angolszász Anglia története*. Attraktor, Máriabesnyő – Gödöllő, 2018.

Klaniczay Gábor (szerk.): *Európa ezer éve: A középkor*. I.-II. kötet. Budapest, 2004.

https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_europa_ezer_eve/adatok.html

Körkép a középkorról. Szerk. Robert Bartlett. Ford. Balázs Éva és mások. Budapest, 2002, Magyar Könyvklub.

Körkép a reneszánszról, Szerk. Margaret Aston, Ford. Toderó Anna és mások, 2003, Magyar Könyvklub.

Le Goff, Jacques: *Középkori hősök és csodák*. Budapest, Európa, 2012.

Le Goff, Jacques: *Banii și viața*. București, 1993, Erasmus. (Fénymásolat, Történeti Intézet Könyvtára)

Le Roy Ladurie, Emmanuel: *Montaillou, egy okszitán falu életrajza (1294-1324)*. Ford. Jászay Gabriella. Budapest, 1997, Osiris.

<https://www.szaktars.hu/osiris/view/le-roy-ladurie-emmanuel-montaillou-egy-okszitan-falu-eletrajza-1294-1324-osiris-konyvtar-tortenelem-1997/>

Matthew, Donald: *A középkori Európa atlasza*. Ford. Falvay Mihály. Budapest, 1989, Helikon.

Pirenne, Henri: *A középkori gazdaság és társadalom története*. Budapest, 1983.

Rădvan, Laurențiu – Platon, Alexandru-Florin (editori), *De la Cetatea lui Dumnezeu la Edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală (secolele V-XVI)*, Iași, Editura Polirom, 2005.

Spufford, Peter: *Hatalom és haszon. Kereskedők a középkori Európában*, Ford. Nyuli Kinga, 2002, Scolar Kiadó.

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. téma: A félévi szemináriumi tematika, a szemináriumi követelmények és a szeminárium menetének ismertetése	Megbeszélés, felmérő teszt	
2. téma: A germánok, a germán népvándorlás és a hunok	Megbeszélés, vita, referátum	
3. téma: Barbár királyságok (Odoaker állama, vandálok, osztrogótok, burgundok, vizigótok, langobardok)	Megbeszélés, referátum, powerpoint	
4. téma: A Meroving-kori frank állam és a frank törvénykönyvek	Megbeszélés, referátum, szövegelemzés	
5. téma: Nagy Károly birodalma	Vita, szövegelemzés	
6. téma: A kora középkor kultúrája	Referátum, megbeszélés	
7. téma: Az Arab Birodalom szervezete és intézményei	Megbeszélés, referátum, powerpoint	
8. téma: Az Egyház megújulása	Megbeszélés, referátum	
9. téma: A keresztes hadjáratok	Referátum, powerpoint	
10-11. téma: Az érett középkor kultúrája	Megbeszélés, referátum powerpoint	
12. téma: A százéves háború és kora	Vita, referátum	
13. téma: A középkori eretnekmozgalmak. Az előreformáció	Vita, referátum, megbeszélés	
14. téma: Mindennapi élet a középkorban	Megbeszélés, vita, referátum	
Könyvészet		

- Barber, Malcolm: *The Cathars: Dualist Heretics in Languedoc in the High Middle Ages*. Harlow, 2000, Longman.
- Brown, Peter: *Az európai kereszténység kialakulása 200-1000*. Ford. Pálosfalvi Tamás. Budapest, 1999, Atlantisz.
- Cahen, Claude: *Az iszlám a kezdetektől az Oszmán Birodalom létrejöttéig*. Budapest, 1989, Gondolat.
- Constable, Giles: *The Reformation of the Twelfth Century*. Cambridge, 1996, Cambridge University Press.
- Duby, Georges: *Cele trei ordine sau imaginarul feudalismului*. Ford. Elena-Natalia Ionescu, Constanța Tănăsescu. Bukarest, 1998, Editura Meridiane.
- Duby, Georges – Duby, Andrée: *Jeanne d'Arc pereii*. Ford. Kamocsay Ildikó. Budapest, 1989, Európa Könyvkiadó.
- Engel Pál: *Beilleszkedés Európába, a kezdetektől 1440-ig*. Budapest, 1990, Háttér Lap- és Könyvkiadó. (EME-Jordáky Könyvtár)
- Geary, Patrick J.: *Before France and Germany. The Creation and Transformation of the Merovingian World*. Oxford, 1988, Oxford University Press.
- Geary, Patrick J.: *Merovingienii. Europa înainte de Carol cel Mare*. Târgoviște, 2009, Cetatea de Scaun.
- Gurevics, A. J.: *A középkori ember vilásképe*. Budapest, 1974, Gondolat.
- Uő: *A középkori népi kultúra*. Budapest, 1987, Gondolat.
- Hajnal István: *Írásoktatás a középkori egyetemeken*. Budapest, 2008, Gondolat, 71-132. p.
- Huizinga, Johan: *A középkor alkonya. Az élet, a gondolkodás és a művészet formái Franciaországban és Németalföldön a XIV. és a XV. században*. Budapest, 1976, Magyar Helikon.
- Lambert, Malcolm D.: *Medieval Heresy: Popular Movements from the Gregorian Reform to the Reformation*. Oxford, 1994, Blackwell.
- Le Goff, Jacques: *Civilizația occidentului medieval* [A középkori Nyugat civilizációja.] Ford. Maria Holban. București, 1970, Editura Științifică.
- Le Goff, Jacques: *Európa születése a középkorban*. Budapest, 2008, Atlantisz.
- Le Goff, Jacques (szerk.): *Omni medieval*. Ford. Ingrid Ilinca, Dragoș Cojocaru. Iași, 1999, Polirom. (Történeti Intézet Könyvtára)
- Le Goff, Jacques – Schmitt, Jean-Claude: *Dicționar tematic al Evului Mediu*. Iași, 2002, Polirom.
- Maalouf, Amin: *A keresztés háborúk arab szemmel*. Ford. V. Tóth László. Budapest, 1997, Európa.
- Mazahéri, Aly: *A muszlimok mindennapi élete a középkorban a 10-től a 13. századig*. Ford. Fridli Judit. Budapest, Európa Könyvkiadó, 1989.
- Palacký, František: *A huszitizmus története. Fejezetek a cseh nemzet történetéből*. Ford. Benedek Gábor, Farkas Géza, Holka László. Budapest, 1984, Európa Könyvkiadó.
- Panofsky, Erwin: *Gótikus építészet és skolasztikus gondolkodás*. Budapest, 1986, Corvina.
- Pirenne, Henri: *Mahomed și Carol cel Mare* [Mohamed és Nagy Károly.] Ford. Sanda Oprescu. București, 1996, Editura Meridiane. (Történettud. Intézet Könyvtára, Egyetemi Könyvtár, EME-Jordáky Könyvtár)

https://www.academia.edu/27124802/Henri_Pirene_Mahomed_Si_Carol_Cel_Mare

Riché, Pierre – Le Maitre, Philippe: *Invaziile barbare*. București, 2000, Corint.

Robinson, Francis: *Az iszlám világ atlasza*. Budapest, 1996, Helikon Kiadó – Magyar Könyvklub.

Runciman, Steven: *A kereszties hadjáratok története*. Budapest, 1999, Osiris Kiadó.

Schmitt, Jean-Claude: *Rațiunea gesturilor în Occidentul medieval*. București, 1998, Meridiane.

Southern, R. W.: *A nyugati társadalom és az egyház a középkorban*. Ford. Jászay Gabriella. Budapest, 1987, Gondolat.

Swanson, R. N.: *Religion and Devotion in Europe c. 1215 – c. 1515*. Cambridge, 1995.

Sz. Jónás Ilona (szerk.): *Középkori egyetemes történeti szöveggyűjtemény. Európa és Közel-Kelet IV-XV. század*. Budapest, 1999, Osiris Kiadó.
<https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/kozepkori-egyetemes/index.html>

Wakefield, Walter Legett – Evans, Austin Patterson: *Heresies of the High Middle Ages*. New York, 1991, Columbia University Press.

Zarnecki, George: *Kolostorok, szerzetesek, barátok*. Ford. Sarodi Tibor. Budapest, 1986, Corvina.

Zimmermann, Harald: *A középkori pápaság*. Budapest, 2002, Gondolat/Janus.

Kötelező irodalom:

1. Le Goff, Jacques: *Az értelmiség a középkorban*. Ford. Klaniczay Gábor. 2. átdolgozott kiadás. Budapest, 2000, Osiris.
<https://www.szaktars.hu/osiris/view/le-goff-jacques-az-ertelmiseg-a-kozepkorban-osiris-zsebkonyvtar-2000/>
2. Power, Eileen: *Medieval Women*. Cambridge, 1996, Cambridge University Press. (Fénymásolat, EME-Jordáky Könyvtár)
3. Birnbaum, Marianna D.: *Gracia Mendes hosszú útja*. Budapest, 2008, L'Harmattan. (Fénymásolat, Történeti Intézet Könyvtára)
<https://www.szaktars.hu/harmattan/view/gracia-mendes-hosszu-utja/?pg=1>

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- kommunikációs készség fejlesztése
- elemzés hatékonysága
- interdiszciplinaritás
- magas fokú tárgyi ismeret, tájékozottság
- szakmai nyelv uralma

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Tárgyi és fogalmi ismeretek	Írásbeli vizsga	45%

10.5 Szeminárium / Labor	Tárgyi és fogalmi ismeretek, szakirodalom ismerete	Parciális írásbeli vizsgák (három)	33%
	Problémafelvetés, - megfogalmazás, szakirodalom ismerete	Félévi írásbeli dolgozat	10%
	Szemináriumi tevékenység	Szóbeli	12%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • minden hallgató számára kötelező a félév utolsó előtti hetén (13. héten) a félévi, írott dolgozat leadása egy, az év elején meghatározott témából • a kötelező jellegű irodalom ismerete és a három parciális vizsga megléte • min. 70%-os jelenlét • szemináriumi aktivitás 			

Kitöltés dátuma

Előadás felelőse

Szeminárium felelőse

Kolozsvár, 2020. márc. 17.

Dr. Rüz-Fogarasi Enikő egyet. tanár

Dr. Lupescu Mária egyet. docens

Dr. Lupescu Mária egyet. docens

Az intézeti jóváhagyás dátuma

Intézetigazgató

Kolozsvár, 2020. március 31.

Dr. Nagy Róbert Miklós egyet. Docens

